

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OPRÁVNĚNÉ POUŽITÍ ZBRANĚ

Autor práce: Jaroslav Lachnit

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z.ú.
Žižkova 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jaroslav Lachnit

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Oprávněné použití zbraně
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Authorized Use of Weapon

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2021

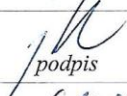

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

1/ Jednoznačné vymezení zákonných podmínek, za nichž lze oprávněně použít střelnou zbraň a jejich následná aplikace na konkrétní případ z praxe.

2/ Zhodnocení současné české trestněprávní úpravy týkající se oprávněného použití zbraně s poukázáním na jednotlivé odlišnosti odpovídající právní úpravy ve vybraném členském státě EU a případná formulace návrhů *de lege ferenda*.

Student: Jaroslav Lachnit	7.1.2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.	7.1.2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7.2.2022 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	26.2.2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	7.3.2022 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiří Hruška, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Lachnit, J. Oprávněné použití zbraně: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 49 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: okolnosti vylučující protiprávnost, právní úprava, oprávněné použití zbraně, zbraň, Česká republika, Slovensko, Německo.

Závěrečná práce pojednává především o jednu z okolností vylučující protiprávnost, které je oprávněné použití zbraně. V této práci byly představeny všechny okolnosti vylučující protiprávnost, dále byl přiblížen termín zbraň a podmínky nabývání zbraně a zbrojního průkazu. Dále byl věnován prostor oprávněnému použití zbraně, kde byly vymezeny příslušné právní úpravy související s touto okolností vylučující protiprávnost. Na závěr byla porovnána právní úprava České republiky s právní úpravou Německa a Slovenska.

ABSTRACT

Lachnit, J. Authorized use of weapons: bachelor thesis. Czech Budějovice: University of European and Regional Studies, 2022. 49 pp. Thesis supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: circumstances excluding illegality, legal regulation, authorized use of weapon, weapon, Czech Republic, Slovakia, Germany.

The final work deals especially with one of the circumstances precluding the illegality, which is the legitimate use of weapons. In this work, all the circumstances precluding illegality were introduced, and the term weapon and the conditions for acquiring a weapon and a firearms license were approached. Furthermore, space was devoted to the legitimate use of the weapon, where the relevant legal regulations related to this circumstance precluding illegality were defined. Finally, the legislation of the Czech Republic was compared with the legislation of Germany and Slovakia.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	12
2.1 Nutná obrana	13
2.2 Krajní nouze	14
2.3 Svolení poškozeného a přípustné riziko	15
2.4 Další okolnosti vylučující protiprávnost	16
3 Pojem zbraň a použití zbraně.....	18
3.1 Zbraň.....	18
3.1.1 Kategorie zbraní	19
3.2 Zbrojní průkazy	21
3.2.1 Podmínky pro vydání zbrojního průkazu.....	21
3.2.2 Povinnosti a oprávnění držitele zbrojního průkazu	24
3.3 Zbrojní licence.....	24
3.4 Použití zbraně	25
4 Oprávněné použití zbraně.....	27
4.1 Oprávněné použití zbraně policistou	27
4.1.1 Povinnosti policisty po použití zbraně.....	29
4.1.2 Příklad oprávněného použití zbraně	29
4.2 Použití zbraně strážníkem obecní policie.....	30
4.2.1 Příklad oprávněného použití zbraně	31
4.3 Použití zbraně civilní osobou	32
4.3.1 Příklad použití zbraně	33
5 Vývoj právní úpravy na území České republiky	35
6 Komparace právní úpravy použití zbraně České republiky s vybranými členskými státy EU.....	37
6.1 Směrnice EU.....	37

6.2	Právní úprava použití zbraně v Německu	38
6.2.1	Skupiny zbraní v Německu	38
6.2.2	Druhy zbrojních průkazů v Německu.....	39
6.2.3	Použití zbraně v Německu	40
6.2.4	Zhodnocení právních úprav České republiky a Německa	40
6.3	Právní úprava použití zbraně na Slovensku	41
6.3.1	Skupiny zbraní na Slovensku	41
6.3.2	Druhy zbrojních průkazů na Slovensku.....	41
6.3.3	Použití zbraně na Slovensku	42
6.3.4	Zhodnocení právních úprav České republiky a Slovenska	42
	Závěr	44
	Seznam použitých zdrojů	47

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou oprávněného použití zbraně. Téma úzce souvisí například s nynější situací konfliktu Ukrajiny s Ruskem. V dnešní době se čím dál více utváří obranná potřeba civilních osob, avšak oprávněné použití zbraně je v rámci Evropské unie zatím velmi omezováno v rámci jednotlivých právních úprav a směrnic. Proto tato kvalifikační práce pojednává o právní úpravě v České republice a dále dochází k vymezení právní úpravy v dalším členském státě Evropské unie Spolkové republiky Německo.

První kapitola je věnována metodice a cíli této kvalifikační práce, kterým je především vymezení zákonných podmínek pro oprávněné použití střelné zbraně. Dílčím cílem je také zhodnocení současné české trestněprávní úpravy týkající se oprávněného použití zbraně v komparaci s dalším státem Evropské unie.

Ve druhé kapitole je pojednáváno o okolnostech vylučujících protiprávnost, ve které je definováno, co se okolnostmi vylučující protiprávnost myslí. Dále je v této kapitole přiblížen termín protiprávnost. Jednotlivé druhy okolností vylučujících protiprávnost jsou dále vymezeny v podkapitolách podle jejich povahy. Zákonem stanovenými okolnostmi vylučující protiprávnost jsou nutná obrana, krajní nouze, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Dále jsou v poslední podkapitole stanoveny další okolnosti vylučující protiprávnost, které nejsou vymezeny v právní úpravě.

Následující kapitola definuje pojem zbraň, ve které jsou blíže popsány jednotlivé kategorie zbraní podle právní úpravy. Následně byly v další podkapitole uvedeny druhy zbrojních průkazů, které jsou potřebné pro vlastnictví zbraní. Získání zbrojního průkazu je nutné splnit několik zákonných podmínek, a proto jsou následně tyto podmínky blíže specifikovány. V české právní úpravě existují také zbrojní licence, kterým byl taktéž věnován prostor v této kapitole. Závěrečnou podkapitolou této části je stručné objasnění použití zbraně a další náležitosti s ní spojené, a to z hlediska percepce právních předpisů.

Stěžejní částí této kvalifikační práce je čtvrtá kapitola, která se zabývá oprávněným použitím zbraně. Nejprve jsou v ní uvedeny příklady oprávněného použití zbraně policistou a následné kroky po použití zbraně. Dále je součástí práce blíže objasněno, kdy je k použití zbraně oprávněn strážník obecní policie. Stejně jako v podkapitole o oprávněném použití zbraně policistou, bude i v případě strážníka obecní

policie uveden příklad reálné situace, kdy strážník své pravomoci využil. Vyjma veřejného činitele je zde také uveden případ použití zbraně civilní osobou a podmínky, za nichž k použití zbraně může dojít.

Pátá kapitola náleží uvedení této problematiky v souvislosti s vývojem historických skutečností, které se odrážely na podmínkách držení zbraně v dobách komunistického režimu až po současnost.

V poslední části závěrečné práce je porovnávána právní úprava použití zbraně v České republice s německou a slovenskou právní úpravou použití zbraně a srovnávání dalších skutečností s touto legislativou spojených.

V závěru bakalářské práce, který bude věnován shrnutí, také zaujmeme vlastní stanovisko k této problematice.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem předmětné bakalářské práce bylo jednoznačné vymezení zákonných podmínek, za nichž lze oprávněně použít střelnou zbraň a jejich následná aplikace na konkrétní případy z praxe. Vedlejším cílem bylo zhodnocení současné české trestněprávní úpravy týkající se oprávněného použití zbraně s poukázáním na jednotlivé odlišnosti odpovídající právní úpravy ve vybraném členském státě EU.

V první části bakalářské práce byla provedena charakteristika oprávněného použití zbraně s poukázáním na rozdíly v právní úpravě ve vztahu k jednotlivým ozbrojeným bezpečnostním sborům ČR a také civilistům v kontextu okolností vylučujících protiprávnost se zaměřením na krajní nouzi a nutnou obranu.

Při získávání dat pro tuto bakalářskou práci byla aplikována metoda analýzy dokumentů, odborné literatury a příslušných právních předpisů. Data z těchto dokumentů byla vyexcerpována a dále klasifikována podle příslušných kapitol. Dále byla v poslední části závěrečné práce použita metoda komparační, při klasifikaci rozdílů mezi právní úpravou oprávněného použití zbraně v České republice a Německa.

2 Okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnostmi vylučující protiprávnost se myslí okolnosti, bez kterých by pachatel svým jednáním spáchal trestný čin a naplnil tak skutkovou podstatu trestného činu. Existují však určité okolnosti, za nichž se pachatel trestného činu nedopustí, neboť v těchto případech chybí protiprávnost způsobená daným jednáním.

Termín protiprávnost je úzce spojen s pojmem trestný čin. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) definuje trestný čin v ustanovení § 13 jako *protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*. Protiprávní jednání se v takových situacích považuje jako negativní a ohrožující společnost. Společně s tímto jednáním vzniká osobě pachatele také trestní odpovědnost. Jsou určité charakteristické znaky, na základě, kterých lze okolnosti vylučující protiprávnost určit. Jak již bylo výše uvedeno, okolnosti vylučující protiprávnost jsou uplatňovány v případech, kdy je za jiných okolností naplněna skutková podstata trestného činu. Tyto okolnosti mají stejný právní důsledek, kterým je vyloučení protiprávního jednání a společenské škodlivost. Trestnost těchto činů je vyloučena již od samého začátku.¹

Jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost se nacházejí v zákoně č. 40/2009 Sb., trestního zákonu, ve znění pozdějších předpisů, v hlavě III. obecné části, konkrétně v ustanovení § 28 až § 32 tohoto zákona.² Okolnostmi vylučující protiprávnost je nutná obrana, oprávněné použití zbraně, krajní nouze, přípustné riziko či svolení poškozeného. Podrobněji budou tyto okolnosti vylučující protiprávnost popsány níže v jednotlivých podkapitolách. Oprávněnému použití zbraně bude věnována zvlášť samostatná kapitola, neboť se jedná o předmět této bakalářské práce. Okolnosti vylučující protiprávnost se neustále rozšiřují, jelikož se skrze praxi zjišťuje, že okolnosti, za nichž může dojít k odlišným okolnostem, při kterých se zjevně o trestný čin nejednalo a dochází tak k analogii ve prospěch pachatele.³ V poslední části této kapitoly budou tedy pro zajímavost uvedeny některé okolnosti vylučující protiprávnost, které nejsou trestním zákoníkem přímo mezi vyjmenovanými okolnostmi stanoveny. Jedná se o beztrestnost agenta, lékařský zákrok a výkon práva a povinností.

¹ Kratochvíl, V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2009. s. 364-365.

² ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3. s. 315.

³ ŠÁMAL, P. a kol: Trestní právo hmotné. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 211.

2.1 Nutná obrana

První uvedenou okolností vylučující protiprávnost je nutná obrana. Nutná obrana a její význam je definován v ustanovení § 29 trestního zákona a jedná se tedy o čin, který by byl jinak trestný, avšak v tomto případě dochází k odvracení přímo hrozícího nebo trvajícího útoku na chráněný zájem trestním zákonem. O nutnou obranu se jedná ale pouze v případě, kdy byl útok reálný. Lze se setkat i se situacemi, kdy se subjekt pouze domníval, že se jednalo o útok proti němu, avšak k takovému jednání nedošlo (žert, útok ve hře). V takovém případě jde o takzvaný případ putativní nutné obrany.⁴

Nutnou obranu lze chápat jako pasivní jednání, kdy se subjekt pouze brání vůči útočníkovi. Na druhou stranu se může také ale jednat o aktivní nutnou obranu, při níž napadená osoba přiměřeným způsobem zakročí proti útočníkovi. Posuzování míry přiměřenosti při nutné obraně je velmi obtížné, neboť osoba oběti v danou situaci vnímá její napadení mnohem intenzivněji a vzhledem k tomu, že se vše děje v krátkém časovém úseku, je složité posoudit, zda jednotlivé úkony, které oběť provedla, byly adekvátní. O nutnou obranu se tedy nejedná, pokud byla použita obrana zcela zjevně neúměrná způsobu útoku. Příkladem může být situace, kdy již fakticky útok pachatele skončil a k obraně dojde teprve poté. Poškozený také může reagovat takovým způsobem, při kterém se jedná spíše o oplácení a nikoliv odvracení.⁵ V tomto případě se nejedná o nutnou obranu v afektu, nýbrž o motiv pomsty za účelem ublížení na zdraví původního pachatele trestného činu. Z původní oběti se tak v této situaci stává také pachatel trestného činu ve věci ublížení na zdraví.

Vznik institutu nutné obrany byl nutný také z toho důvodu, aby se osoby mohly v určitých situacích bránit sami a hájit tak svá práva. Je nutné si uvědomit, že útočník si své kroky promýšlel již delší dobu a mohl se na jednotlivé situace, které by jeho jednáním mohly vzniknout, připravit. Naproti tomu obránce, který musí jednat v aktuální situaci, musí své kroky pečlivě zvažovat za velkých tlaků, kdy je zapotřebí se rozhodovat rychle. Na jednání obránce v danou chvíli může mít také vliv jeho psychika.⁶ V případě nutné obrany není zapotřebí dodržení zásady subsidiarity, to znamená, že není zapotřebí splnit

⁴ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3. s. 315-321.

⁵ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, [2009]-. Glosátor. ISBN 978-80-87576-69-4. s. 58.

⁶ KRATOCHVÍL, V. Trestní právo hmotné. 2. vyd. Praha: C. H. Beck 2012, s. 433.

podmínku, kdy by k jednání v nutné obraně mělo dojít pouze tehdy, kdy nelze nebezpečí odvrátit jinak. Splnění zásady subsidiarity je podstatné v jednání v krajní nouzi.⁷

2.2 Krajní nouze

Další okolností vylučující protiprávnost je krajní nouze. Podle § 28 trestního zákoníku se krajní nouzí myslí *čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem*. Takový čin není trestným činem. O krajní nouzi se nejedná v případech, kdy bylo možné hrozící nebezpečí odvrátit jiným než provedeným způsobem, nebo pokud způsobený důsledek činu vykazuje stejnou, nebo dokonce horší závažnost než ten důsledek, který hrozil bez daného zákroku.

Krajní nouze je nejobecnější okolností vylučující protiprávnost, díky níž je možné, aby daná osoba mohla sama chránit své oprávněné zájmy, kterými jsou například zdraví, svoboda, život nebo majetek.⁸ V případě krajní nouze se však střetávají dva chráněné trestním právem, to znamená, že na jednom ze zájmu hrozí nějaká situace, které lze předejít pouze porušením druhého zájmu. Jedná se o situace, kdy osoba při ochraně sama sebe použije například věc nějaké třetí osoby, u které je věc zničena. Hodnota ochrany života je vyšší a jedná se o vyšší zájem než ochrana majetkového zájmu.⁹

Platí zde zásada proporcionality.¹⁰ O krajní nouzi se také nejedná v případě, kdy byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen jej snášet. Určitým kategoriím osob dávají tuto povinnost zvláštní zákony a jedná se například o policisty, lékaře, hasiče či vojáky. Této povinnosti se lze zprostit pouze v případě, kdy je to odůvodněno konkrétní situací.¹¹

V případě krajní nouze může být nebezpečí vyvoláno člověkem, zvířetem, věcí, ale i třeba přírodní silou například při povodních nebo jiným způsobem, například epidemií. Může nastat také situace, kdy při jednání v krajní nouzi dojde k vyvolání nebezpečí, kterému lze předejít opět pouze podle § 28 trestního zákoníku.

⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, str 259.

⁸ NOVOTNÝ, František a kol.: Trestní právo hmotné, 3. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 156.

⁹ JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. Vyd. 7. dle stavu k 1. 10. 2019, Praha: Leges, 2019, s. 266.

¹⁰ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, [2009]-. Glosátor. ISBN 978-80-87576-69-4. s. 57.

¹¹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. 978-80-7400-772-9. s. 193.

K jednání v krajní nouzi je potřeba splnit výčet všech podmínek, které jsou v zákoně stanoveny. Musí se tedy jednat o odvrácení nebezpečí přímo hrozícího, být chráněn zájem trestním zákonem, rovněž musí být dodržena podmínka subsidiarity a proporcionality. Zásadou subsidiarity se myslí, že v dané situaci nelze odvrátit hrozící nebezpečí jiným způsobem než narušením zájmu někoho jiného, společnosti. Pokud by byla, byť jedna jiná možnost, jak se dalo situaci předejít, nejednalo by se o krajní nouzi.¹² V případě požadavku proporcionality se jedná o situaci, kdy nesmí být odvrácením nebezpečí způsobený následek na stejné úrovni nebo dokonce daleko závažnější, než který hrozil původním jednáním. Je důležité zmínit, že zásada proporcionality by nebyla naplněna ani v případě, kdy by došlo kvůli jednání ke smrti jiného v důsledku záchranu vlastního života. Jednalo by se totiž o škodu způsobenou na stejné úrovni na stejně chráněném zájmu. Na druhou stranu, pokud by se jednalo o záchranu vícero osob, kde by se v důsledku krajní nouze obětoval život jedné osoby, byla by zásada proporcionality dodržena. Zásada proporcionality a subsidiarity musí být dodržena současně. Pokud by chybělo dodržení jedné z těchto zásad, nejednalo by se o krajní nouzi, ale pouze o případ excesu z krajní nouze.¹³ Posouzení toho, zda se jednalo o krajní nouzi je vždy závislé na konkrétním případě a je nutné se jednotlivými okolnostmi zabývat individuálně.

2.3 Svolení poškozeného a přípustné riziko

Vhledem k tomu, že nejsou tyto dvě zbylé okolnosti vylučující protiprávnost pro tuto bakalářskou práci stěžejní, bude jim tato podkapitola věnována současně. Pro ucelenou představu o okolnostech vylučujících protiprávnost je však jejich vymezení podstatné.

Svolení poškozeného je zakotveno v ustanovení § 30 trestního zákonu, kde je uvedeno, že *trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny*. Takové svolení osoba pachatele musí získat před vykonáním určitého činu nebo současně při jeho vykonávání. Taktéž je možnost vykonat čin bez souhlasu, ale pouze za podmínek, kdy by pachatel mohl předpokládat, že by svolení od dotčené osoby získal. Svolení musí být dáno dobrovolně. Další podmínkou je skutečnost, že nesmí být dotčena práva jiných osob či zájmy společnosti jako celku.¹⁴ V žádném případě nelze dát svolení k újmě

¹² NOVOTNÝ, František a kol.: Trestní právo hmotné, 3. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 157.

¹³ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), s. 94.

¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3. s. 318.

na zdraví. Aby se souhlas poškozené osoby mohl brát jako platný, musí být splněno několik podmínek. Osoba, která svolení uděluje musí být způsobilá k tomu, aby takový souhlas mohla dát a musí si uvědomovat následky, které v důsledku svoleného jednání nastanou. Další podmínkou je, že osoba dávající svolení musí svolení učinit zcela dobrovolně a nesmí být uvedena v omyl.¹⁵

Poslední okolností vylučující protiprávnost stanovenou v trestním zákoníku, kterou je důležité zmínit je okolnost přípustného rizika. Když se hovoří o přípustném riziku, je to myšleno ve spojitosti s různými oblastmi, například hospodářskými či výzkumnými. V § 31 trestního zákoníku je přípustné riziko stanoveno tak, že *trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.*¹⁶ Podmínkou také je, aby daná činnost nebyla v rozporu s jiným právním předpisem a jeho požadavky.

2.4 Další okolnosti vylučující protiprávnost

Zákonem stanovené okolnosti vylučující protiprávnost, které jsou uvedené v ustanovení § 28 až § 32 trestního zákoníku nejsou jedinými okolnostmi, které existují. Jsou zde i další okolnosti vylučující protiprávnost, které však nejsou ve výčtu těchto okolností obsaženy. Mezi takové okolnosti patří například beztrestnost agenta, lékařský zákrok a dále výkon práva a povinností. Vzhledem k tomu, že uvedené okolnosti vylučující protiprávnost nejsou stěžejní pro tuto závěrečnou práci, budou popsány pouze okrajově.

Prvním okolností vylučující protiprávnost, která není uvedena v hlavní části trestního zákoníku, ale až v jeho zvláštní části, je beztrestnost agenta, která je uvedena v ustanovení § 363 tohoto zákona a vyplývá z něj, že *policista plní úkoly jako agent podle jiného právního předpisu (dále jen „agent“), který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, není pro trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1, 2 trestný, jestliže se takového*

¹⁵ JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. Vyd. 7. dle stavu k 1.10.2019, Praha: Leges, 2019, s. 281.

¹⁶ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, [2009]-. Glosátor. ISBN 978-80-87576-69-4. s. 61.

činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny.¹⁷ Tato osoba je již od začátku nasazena jako tajný agent do určité skupiny osob, aby vynesla určité informace, které by pomohly k odhalení organizované zločinecké skupiny a následně by tyto informace sloužily jako podklad pro trestní řízení. Je tedy zřejmé, že se taková osoba nebude považovat za pachatele trestné činu, protože již od samého začátku je zde okolnost, pro kterou se protiprávní jednání vylučuje. Je důležité podotknout, že tento prostředek zajišťování si informací lze použít pouze za předpokladu, kdy se nutné informace nedají zjistit jiným způsobem. A tak i zde je zapotřebí dodržet zásadu subsidiarity.¹⁸

V případě lékařského zákroku jde především o okolnost, kdy je lékař povinen jednat *lege artis* (v souladu s dosavadními poznatky lékařské vědy). Lékař musí mít vždy k připravovanému zákroku souhlas pacienta. Avšak nastávají i situace, při nichž nelze souhlas pacienta získat, neboť mu to jeho zdravotní stav nedovoluje. V takovém případě musí lékař jednat i bez souhlasu dané osoby, za dodržení *lege artis*.¹⁹

Poslední okolností vylučující protiprávnost uvedenou v této závěrečné práci je výkon práva a plnění povinností. Výkonem práva se myslí situace, kdy například soudce pojednává o zadržení obviněné osoby od vazby. V takovém případě by se jednalo o narušení chráněného zájmu, kterým je právo na osobní svobodu. Avšak k této situaci došlo na základě protiprávního jednání obviněného, který byl obviněn z nějaké nelegální činnosti. Plněním povinnosti může být u například u bezpečnostních sborů rozkaz nadřízené osoby. V takovém případě je osoba, která rozkaz dostala, povinna nařízenou činnost provést. Pokud by se jednalo o trestnou činnost plynoucí z činnosti plněným rozkazem, byla by obviněnou osobou ta osoba, která rozkaz zadala a odpovídala by za něj jako takzvaný nepřímý pachatel.²⁰

¹⁷ § 363 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁸ BENEŠ, Michal. Okolnosti vylučující protiprávnost [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/mg721/AMBIS-Benes-34612_BP-_2021.pdf. Bakalářská práce. AMBIS vysoká škola, a.s. s. 32.

¹⁹ JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. Vyd. 7. dle stavu k 1. 10. 2019, Praha: Leges, 2019, s. 287.

²⁰ BENEŠ, Michal. Okolnosti vylučující protiprávnost [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/mg721/AMBIS-Benes-34612_BP-_2021.pdf. Bakalářská práce. AMBIS vysoká škola, a.s. s. 32.

3 Pojem zbraň a použití zbraně

Třetí kapitola je věnována vymezení pojmu zbraně a jejich dělení do jednotlivých skupin. Taktéž je zde vymezeno, jak je zbraň definována podle jednotlivých právních předpisů. Další částí kapitoly jsou zbrojní průkazy, kde je popsáno, za jakých podmínek je možné zbrojní průkaz získat. Poslední podkapitola pojednává o tom, jak zbraň použít podle jednotlivých právních předpisů.

3.1 Zbraň

V jednotlivých právních předpisech se pojem *zbraň* definuje rozlišně a liší se i okolnosti, ve kterých se zbraň může použít. Podle trestního zákona § 118 tohoto zákona se zbraní myslí cokoli, čím lze učinit útok proti tělu důraznějším. Tato široká definice byla všeobecně dána z důvodu, aby bylo možné jednotlivé trestné činy posuzovat individuálně a nedocházelo tak k situacím, kdy by se pachatel dovolával toho, že zbraň podle zákona nebyla k trestnému činu užita. Zbraň je tedy nutno vnímat jako zbraň technického smyslu.²¹

Jak je již výše uvedeno, interpretace toho, co je považováno za zbraň, je v různých právních předpisech různá a je nutné jej v různých případech rozlišovat, neboť je oprávněné použití zbraně vždy posuzováno právě podle daného zvláštního právního předpisu, podle toho, kdo jej použil.

Pokud se jedná o zákon o Policii České republiky, je definice pojmu zbraň v zásadě totožná, vymezuje se v ustanovení § 111 tohoto zákona a uvádí, že zbraní je *cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším, neuvádí-li daný předpis jinak*. Daný předpis pak definuje zbraň více specificky takto – *zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo*.²² Policista je podle zákona oprávněn při své pracovní činnosti držet, nosit a používat zbraň všech kategorií zbraní (A-D). V zákoně o obecní policii se taktéž nachází vícero definic tohoto pojmu. Podle ustanovení § 20 odst. 3 tohoto zákona je se *zbraní rozumí krátká střelná zbraň, jejímž držitelem je podle zvláštního zákona obec*. Na rozdíl od policisty

²¹ŠÁMAL, P. Trestní zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3. s. 361.

²²VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-142-0. s. 201.

není strážník obecní policie oprávněn k nošení zbraně ex lege, a proto je nutné, aby strážníci, kteří mají zbraň nosit, byli držiteli zbrojního průkazu skupiny D. Dále pak sama obec musí disponovat zbrojní licenci skupiny J.²³

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží ČR, ve znění pozdějších předpisů pojem zbraň jako takový nedefinuje, pouze v ustanovení § 18 tohoto zákona se zákon zmiňuje o střelné zbraní, avšak ji více nespecifikuje. Lze se tedy domnívat, že v tomto případě se lze řídit podle zákona o zbraních a střelivu.

Zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii definuje zbraň několika způsoby. Například v ustanovení § 14 tohoto zákona se nachází stejná definice zbraně jako v trestním zákoníku. Dále je zbraň upravena v ustanovení § 20 odst. 3 tohoto zákona, kde je stanoveno, že *zbraní se rozumí krátká střelná zbraň, jejímž držitelem je podle zvláštního zákona obec.*

3.1.1 Kategorie zbraní

Zbraně lze rozdělit do tří kategorií, a to podle způsobu předávání energie cíli. První kategorií jsou zbraně chladné. Tyto zbraně způsobují zranění bodnutím a jsou jimi například meč, kopí či mačeta. Další kategorií jsou zbraně úderné, mezi které patří boxer, kyj aj. Poslední a pro tuto závěrečnou práci nejpodstatnější kategorií zbraní jsou zbraně střelné, neboť se tyto zbraně vztahují právě k oprávněnému použití zbraně.²⁴ V zákoně č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, hlavě II, díl 1 jsou rozlišeny kategorie střelných zbraní od A do D.

Zbraně kategorie A jsou zakázaná zbraně. Do této kategorie se řadí ty nejnebezpečnější zbraně, například zbraně vojenské, samočinné, zákeřné a takové zbraně, které při kontrole nelze detekovat pomocí detekčního a rentgenového přístroje a jejich výskyt je za přísných podmínek omezen. Rovněž do ní patří také zbraně, s vestavěnými tlumiči zvuku výstřelu (laserovými zaměřovači) a také střelné zbraně s nástražným zařízením.

Zbraně z kategorie B již nejsou tak nebezpečné jako kategorie A, avšak podléhají povolení a jedná se o zbraně krátké jednoranové a samonabíjecí. Typické

²³MATES, P. a kol. Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1. 1. 2009. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-743-0. s. 281.

²⁴HRAZDÍRA, I., KOVÁRNÍK, L. a NOVOTNÝ, F. Použití zbraně a zákon. Praha: Euro union, 2000. ISBN 80-858-5883-5. s. 31.

pro tuto skupinu zbraní jsou pistole, revolvery. Dalšími zbraněmi v této kategorii jsou zbraně dlouhé samonabíjecí, které mají zásobníky, které nepojmou více než tři náboje. Klasicky se jedná o pušky, které fungují na opakovacím nebo samonabíjecím principu. Pro držení těchto zbraní je zapotřebí povolení policie. Žádost musí obsahovat zákonný důvod, proč osoba žádá o tuto zbraň. Jedním z důvodů je ochrana života, zdraví anebo majetku, kde je tento důvod trvalý. U jiného důvodu může být policií povolení odebráno, pokud dojde k zániku důvodu, na základě, kterého bylo povolení uděleno.²⁵

U zbraní z kategorie C je ohlašovací povinnost policii a spadají do ní zbraně, které nejsou vymezeny v kategorii B, nejčastěji se jedná o zbraně plynové. Zbraně kategorie C je možné nosit až po jejich registraci a pouze za podmínek, jež jsou stanoveny podle jednotlivých ustanovení u skupin zbrojních průkazů.²⁶

Do kategorie D následně spadají ostatní zbraně, které nejsou uvedeny v kategoriích A až C. Příkladem těchto zbraní jsou zbraně historické.²⁷ Pro držení těchto zbraní nemusí být osoba držitelem zbrojního průkazu. Důležité je, aby osoba, která chce takovou zbraň vlastnit, splňovala dovršení 18 let věku a byla plně způsobilá k právním úkonům. Nabývat tyto zbraně je oprávněna jak osoba fyzická, tak i osoba právnická. Se zbraněmi z této kategorie je možno střílet pouze na střelnicích.²⁸

Dne 30. ledna 2021 nabyl účinnosti nový zákon č. 13/2021 Sb., který mění zákon č. 119/2002 o zbraních a střelivu. Tento zákon upravuje kategorie zbraní a střeliva. První změnou je rozšíření kategorie A o kategorii A-I. Do této kategorie se řadí zakázané zbraně a zakázané střelivo, kdy do kategorie zbraní A-I patří *zbraně samočinné, u kterých k úpravě na samonabíjecí palné zbraně, dlouhé samonabíjecí pro střelivo se středovým zápalem původně určené ke střelbě z ramene, vybavené skládací, zasouvací nebo bez použití nástrojů odnímatelnou ramenní opěrou, přičemž po jejím sklopení, zasunutí nebo odejmutí je délka zbraně menší než 600 mm a není ovlivněna její funkčnost, a plynové*

²⁵ KOMENDA, Jan. Zákon o zbraních v praxi: 250 otázek a odpovědí (často kladené otázky, praktické příklady): úplné znění zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu. 1. vyd. Brno: Jan Komenda, 2005, s. 104.

²⁶ § 14 zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ ZÁRUBA, J. Zbrojní průkaz: právní předpisy a testy ke zkoušce odborné způsobilosti : právní stav ke dni ... Praha: Leges, 2009-. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-232-5. s. 13-15.

²⁸ MACKŮ, Veronika. Právní úprava držení a nošení střelných zbraní k ochraně života, zdraví a majetku z pohledu správního práva [online]. Brno, 2017 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/lazc0/VeronikaMacku_diplomka.pdf. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. s. 29-30.

nebo expanzní, nejde-li o dovolené výrobní provedení, které stanoví prováděcí právní předpis a střelivo pro krátké kulové palné zbraně se střelou šokovou nebo střelou určenou ke zvýšení ranivého účinku.²⁹ Dále byla upravena kategorie C o kategorii C-I, do níž se řadí zbraně zařazené do kategorie A, A-I, B nebo C, které byly znehodnoceny v souladu s přímo použitelným předpisem Evropské unie, expanzní zbraně, které splňují požadavky na dovolené výrobní provedení stanovené prováděcím právním předpisem, jednoranové nebo dvouranové palné zbraně určené pro dělené střelivo, palné zbraně určené pro náboje typu Flobert, náboje ráže 4 mm M20 nebo ústřovou kinetickou energií střely srovnatelné střelivo určené pro výcvik ve střelbě, plynové zbraně s ráží vyšší než 6,35 mm, nejde-li o paintballové zbraně, palné zbraně pro soupeřský systém výcviku s ústřovou energií střely nejvýše 20 J, signální zbraně pro použití signálních nábojů nejvýše ráže 16 mm a elektrický zneschopňující prostředek založený na principu střelné zbraně (taser).³⁰

3.2 Zbrojní průkazy

Zbrojním průkazem je podle zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu *veřejná listina, která fyzickou osobu opravňuje k nabytí vlastnictví a držení zbraně nebo střeliva do těchto zbraní v rozsahu těchto oprávnění k jejich nošení*. Doba platnosti zbrojního průkazu je 10 let. Zbrojní průkazy se rozlišují do několika skupin podle účelu užívání. Skupina A slouží ke sběratelským účelům. Skupina B je ke sportovním účelům. Skupina C je vyhrazena k loveckým účelům. Zbrojní průkaz skupiny D je pro výkon zaměstnání nebo povolání. Poslední skupina E slouží k ochraně života, zdraví nebo majetku.

K tomu, aby byla osoba oprávněna k vlastnictví, držení či nošení zbraně a střeliva, je nutné, aby byla držitelem zbrojního průkazu. Podmínky pro získání zbrojního průkazu a povinnosti plynoucí z držení tohoto průkazu jsou definovány v zákoně č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, díl 3, § 16 zbrojní průkaz a jejich skupiny.

3.2.1 Podmínky pro vydání zbrojního průkazu

Zbrojní průkaz vydává příslušný útvar policie na základě žádosti podané fyzickou osobou na předepsaném tiskopise. V žádosti musí být uvedeny osobní údaje a o kterou skupinu zbrojního průkazu žádá. Jak je již výše uvedeno, pro vydání zbrojního průkazu je však zapotřebí splnit podmínky uložené zákonem.

²⁹ § 4a zákona č. 13/2021 Sb.

³⁰ § 6a zákona č. 13/2021 Sb.

První podmínkou je trvalý *pobyt* občana České republiky na adrese, která je uvedena v základním registru obyvatel. Pokud by se jednalo o cizince, jsou podmínky popsány v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Další podmínkou je *věk* žadatele. U jednotlivých skupin zbrojních průkazů jsou odlišné věkové hranice, při kterých je možné toto oprávnění získat. Pro skupiny zbraní A, D a E je nejnižší věková hranice stanovena na 21 let. Nejedná se o klasický věk 18 let, kdy je osoba plnoletá, a to z toho důvodu, že se jedná o zbraně pro sběratelské účely, zakázané zbraně a zbraně pro výkon povolání. Je tedy zapotřebí, aby lidé, kteří budou oprávněni tyto zbraně vlastnit či používat, byli jak po fyzické, tak po psychické stránce svíce vyspělí. Pro zbylé dvě skupiny zbraní (B a C) je věková hranice již zavedena na věk 18 let. Existují zde jisté podmínky, za nichž je možné věkovou hranici posunout. Příkladem může být studium, kdy je toto oprávnění důležité.³¹

Pro získání zbrojního průkazu je také zapotřebí splnit podmínku *zdravotní způsobilosti*. Potvrzení o zdravotní způsobilosti vydává obvodní lékař. Potvrzení může vydávat i poskytovatel pracovnělékařských služeb, pokud se jedná o zbrojní průkazy skupiny D pro zaměstnance, jenž je držitelem zbrojní licence. V případě udělování zdravotní způsobilosti u osob mladších 19 let vydává potvrzení lékař se specializací v oboru praktického lékařství po děti a dorost.³² Lékař vydávající potvrzení o zdravotní způsobilosti může vyžadovat informace od policie, především když má lékař podezření, že se jedná o osobu, která by mohla být k vydání zbrojního průkazu nezpůsobilá.

Bezúhonnost žadatele je dalším kritériem při žádosti o zbrojní průkaz. K posuzování bezúhonnosti slouží opis z Rejstříků trestů, který posuzuje příslušný útvar policie. Z Rejstříků trestů nikdy tresty nevymizí úplně, neboť je podstatné, aby se za žádných okolností nedostala zbraň do takzvaně špatných rukou. Proto se například na osoby, u kterých bylo odsouzení zahlazeno, došlo k milosti nebo amnestii, nahlíží jako na osoby, které trestný čin spáchaly.

Další podmínkou pro vydání zbrojního průkazu je *spolehlivost* žadatele. Spolehlivost je v podmínkách uvedena samostatně a nelze ji zaměňovat s pojmem bezúhonnosti, protože se v souvislosti se spolehlivostí zjišťuje, zda osoba žadatele vede takzvaně řádný život. Spolehlivostí se myslí, zda daná osoba neuzívá nadměru alkoholu či jiných

³¹ BAČKOVSKÁ, Milena; NOVÁK, Pavel. Zákon o zbraních s komentářem a prováděcími předpisy. Praha: Linde, 2003, s. 45-46.

³² § 20 odst. 1-2 zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů.

omamných látek. Pro doložení nespolehlivosti v tomto ohledu není zapotřebí pravomocného rozhodnutí o porušení zákona v souvislosti s užíváním těchto látek, ale postačí i informace o tom, že daná osoba se se závislostí na těchto látkách během svého života léčila.³³ Rozhodnou skutečností ovlivňující nahlízející na spolehlivost žadatele je také to, jestli nespáchal v minulosti nějaký přestupek proti veřejnému pořádku či jiných oblastí uvedených v zákoně. Informace o takových přestupcích zajišťuje příslušný útvar policie na základě opisu z evidence přestupků osob. Zkoumané období jsou tři roky.³⁴

Nedílnou součástí žádosti o zbrojní průkaz je osvědčení o úspěšném absolvování zkoušky *odborné způsobilosti*. Zkouška odborné způsobilosti je složena ze dvou částí, a to z části teoretické a z části praktické. Teoretická část zkoušky odborné způsobilosti je složena ze tří částí, které žadatel musí splnit. Jedná se o písemné testy s otázkami na prokázání znalostí právních předpisů o zbraních a střelivu, další sada otázek je zaměřena na zdravotnické minimum, který žadatel musí znát a posledním testem jsou otázky z nauky o zbraních a střelivu. V praktické části musí žadatel prokázat své schopnosti manipulace se zbraněmi a schopnost střelby samotné.³⁵ Zkouška je vykonávána pod dohledem příslušného komisaře, který je určován kompetentním útvarem policie.

Dále je žadatel povinen připojit k žádosti svou aktuální fotografii, která splňuje požadavky technického provedení. Jestliže se žadatel v posledních 10 letech před podáním žádosti nepřetržitě zdržoval na území jiného státu déle než 6 měsíců, je povinen předložit doklad obdobný z evidence rejstříku trestů a doklad o evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů ze státu, kde se zdržoval. Tyto doklady musí být přeloženy do českého jazyka tlumočnickem ze seznamu znalců a tlumočnicků. Jestliže nemůže žadatel takové doklady předložit, sepíše čestné prohlášení o tom, že nebyl v cizině uznán vinným pro trestný čin nebo uznán vinným pro přestupek. Pokud má žadatel místo pobytu ještě v jiném členském státě, je povinen předložit souhlas daného členského státu, ve kterém má místo pobytu, s vydáním zbrojního průkazu nebo jeho

³³ BAČKOVSKÁ, Milena; NOVÁK, Pavel. Zákon o zbraních s komentářem a prováděcími předpisy. Praha: Linde, 2003, s. 58.

³⁴ § 23 odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Zkoušky odborné způsobilosti. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2021 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zkousky-odborne-zpusobilosti.aspx>

prohlášení o tom, že předchozí souhlas není nezbytný. Tento souhlas musí být taktéž přeložen do českého jazyka tlumočnickem zapsaným v seznamu znalců a tlumočnicků.

3.2.2 Povinnosti a oprávnění držitele zbrojního průkazu

Držitel zbrojního průkazu se jeho držením zavazuje k plnění dodržování některých povinností, jež jsou obsaženy v ustanovení § 29 zákona o zbraních a střelivu. Příkladem povinností je, že držitel zbrojního průkazu A až D musí dbát zvýšené opatrnosti při zacházení se zbraněmi, střelivem, střelným prachem a se zápalkami a musí dodržovat provozní řád střelnice. Musí zabezpečit zbrojní průkaz před krádeží. Dále musí na výzvu příslušného útvaru policie ohlásit ztrátu zbrojního průkazu. Držitel zbrojního průkazu, který vlastní zbraň kategorie A umožnit příslušnému útvaru policie vstup do obydlí za účelem kontroly zabezpečení zbraní.³⁶

Oprávnění, která držitel zbrojního průkazu získává se vymezují jednotlivě na základě druhu zbrojního průkazu, který držitel vlastní. Oprávnění, které se týká všech skupin zbrojních průkazů společně je, že se povoluje zbraň použít pouze na střelnici a na místech, kde je k tomu podle zvláštního předpisu oprávněn, příkladem je držení zbrojního průkazu za účelem myslivosti. Výjimku zde tvoří situace, kdy je možné použít zbraň za účelem ochrany zdraví, života a majetku.³⁷

3.3 Zbrojní licence

Zbrojní licence je veřejná listina, která je zakotvena v ustanovení § 31 zákona o zbraních a střelivu. Zbrojní licence opravňuje jejího držitele k nabývání práva k držení zbraní a střeliv. Zbrojní licence nahradila předešlý institut zbrojního oprávnění, jejíž držitelé byli podle předchozí právní úpravy držiteli zbrojního průkazu skupiny H. Do skupiny zbrojního průkazu H byly do ní zařazeny právnické osoby a fyzické osoby podnikající.³⁸ Vzhledem k tomu, že se při této právní úpravě objevovaly nejasnosti a komplikace jejího výkladu, došlo ke změně. Tato licence může být vydávána jak fyzické osobě, ale i právě fyzické osobě podnikající či osobě právnické.

³⁶ § 29 odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ § 28 zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ MACKŮ, Veronika. Právní úprava držení a nošení střelných zbraní k ochraně života, zdraví a majetku z pohledu správního práva [online]. Brno, 2017 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/lazc0/VeronikaMacku_diplomka.pdf. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. s. 47.

Oproti zbrojním průkazům se zbrojní licence dělí do desíti skupin A až K. Skupina A opravňuje držitele této licence k vývoji a výrobě zbraní či střeliva. Skupina B je udělována osobám k opravám či úpravám nebo také k znehodnocení zbraní a střeliv. Skupina C je oprávnění pro nákup, prodej nebo přepravu zbraní a střeliv. Dále skupina D, to se jedná o oprávnění, kdy držitel zbrojní licence může zbraně nebo střelivo půjčovat či uchovávat. Zbrojní licence skupiny E je oprávnění k ničení či znehodnocování zbraní a střeliv. Skupina F je účelná pro výuku nebo výcvik ve střelbě. K zajišťování ostrahy majetku a osob slouží zbrojní licence skupiny G. V rámci uskutečňování sportovních, zájmových nebo kulturních činností je vyhrazena skupina H. Skupina I zahrnuje oprávnění k provozování sbírkové činnosti a muzejnictví. Poslední skupina J je zbrojní licenci, která slouží k zabezpečování úkolů podle zvláštního právního předpisu. O uvedené zbrojní licence může být žádáno pouze částečně nebo v celém rozsahu, podle záměrů žadatele. Například, co se týká skupiny D, záleží na druhu zbraní, které se žadatel chystá uschovávat či půjčovat, neboť půjčovat lze pouze zbraně kategorie C.

Pro držitele zbrojní licence vyplývají taktéž určitá oprávnění a povinnosti, které musí splňovat a jejich výčet lze nalézt v ustanovení § 38 a § 39 zákona o zbraních. Základní povinností je například vedení evidence zbraní, které má držitel ve vlastnictví a byl mu na ně vydán zbrojní průkaz (kategorie A, B a C). Dále musí vést evidenci vydaných a přijatých zbraní kategorie A, B a C.³⁹

3.4 Použití zbraně

K použití zbraně by mělo docházet až k jako poslednímu kroku při zásahu sboru, který je zbraň oprávněn použít. Zásahem se myslí úkon, při kterém je nutné, aby došlo k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití. Tyto dvě podmínky musí být splněny současně.⁴⁰ K tomu, aby bylo možné oprávněně použít zbraň, musí osoba disponující touto pravomocí nejdříve využít jiných prostředků, takzvaně donucovacích prostředků. Mezi donucovací prostředky podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky patří například hmaty, chvaty, údery, kopy, obušek nebo varovný výstřel.⁴¹ Oprávněné použití zbraně policistou

³⁹ MACKŮ, Veronika. Právní úprava držení a nošení střelných zbraní k ochraně života, zdraví a majetku z pohledu správního práva [online]. Brno, 2017 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/lazc0/VeronikaMacku_diplomka.pdf. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. s. 47-48.

⁴⁰ FILÁK, A. Zákon o Policii České republiky: s komentářem: podle právního stavu k 12. 1. 2009. Praha: Police History, 2009. ISBN 978-80-86477-49-7. s. 27.

⁴¹ ŠTEINBACH, M. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. s. 103-104.

a strážníkem obecní policie bude podrobněji rozepsáno v následující kapitole. V této podkapitole bude nyní jen okrajově popsáno, kdy jsou k použití zbraně oprávněny jiné bezpečnostní sbory.

V případě Celní správy se lze zbraň oprávněně použít téměř za stejných podmínek jako u policie České republiky. V zákoně je oprávněné použití zbraně příslušníkem celní správy v ustanovení § 45 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon. Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky upravuje povinnosti ohledně použití zbraně v ustanovení § 18 tohoto zákona. Zde je stanoveno, že lze použít střelnou zbraň v případě nutné obrany, kdy použitím zbraně odvrátí přímo hrozící nebo trvajícím útok, který je veden proti jeho osobě či jiné osobě.

4 Oprávněné použití zbraně

Poslední a pro tuto závěrečnou práci nejpodstatnější okolností vylučující protiprávnost je oprávněné použití zbraně. Výslovně je oprávněné použití zbraně vymezeno v § 32 trestního zákoníku, kde je uvedeno, že *trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem*.⁴² Institut oprávněného použití zbraně se vztahuje pouze na vybrané okruhy osob, jež stanovuje zvláštní zákon. Mezi osoby, které jsou k nošení a použití zbraně oprávněny patří například vojáci a policisté. Toto oprávnění se netýká osob vyplývajících ze zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu.

Právní předpisy, které určují osoby, které jsou oprávněny k použití zbraně jsou zákon č. 319/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážní České republiky, zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii a zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě. Osoby, na něž se nevztahuje zvláštní právní předpis k oprávněnému použití zbraně, může zbraň použít pouze za podmínek vyplývajících z § 28 či § 29 trestního zákona.⁴³ Důležitým aspektem, který je nutno zmínit je, že každý z výše popsaných právních předpisů jinak definuje pojem zbraň a taktéž určuje jiné podmínky k oprávněnému použití zbraně. V této závěrečné práci bude blíže přiblíženo oprávněné použití zbraně policistou a strážníkem obecné policie, neboť se jedná o nejběžnější skupiny osob, s nimiž se může nejvíce běžný občan setkat. Poslední podkapitola je věnována civilním osobám a jejich oprávněnému použití zbraně, neboť je dle názoru autora důležité přiblížit také to, zda je běžný občan oprávněn použít zbraň a pokud ano, tak za jakých podmínek.

4.1 Oprávněné použití zbraně policistou

K použití zbraně je oprávněn za jistých podmínek policista, jehož úkolem je zajištění ochrany veřejného pořádku a obyvatelstva. Okolnosti, za nichž policista může oprávněně použít zbraň jsou vymezeny v § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Může jej použít v případě:

- krajní nouze či v nutné obraně,

⁴² Jelínek Jiří a kolektiv, *Trestní právo hmotné (obecná a zvláštní část)*, 2. vydání, Leges 2010, s. 263.

⁴³ NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. Praha: Armex publishing s.r.o., 2006. ISBN 80-86795-43-8. s. 29.

- kdy nebezpečný pachatel, proti němuž policista zakročuje, se nevzdá na jeho výzvu či se zdráhá opustit svůj úkryt,
- aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,
- aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,
- nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví,
- jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek, hrozba namířenou střelnou zbraní, nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby,
- ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.⁴⁴

S oprávněním použití zbraně se váže dodržování povinností policisty, za kterých lze zbraň použít. Policista je povinen před použitím zbraně osobu pachatele vyzvat, aby upustila od protiprávního jednání, a to s výstrahou, že pokud tak neučiní, bude použito zbraně. Výzvu lze neučinit pouze v případech, kdy je ohrožen život nebo zdraví policisty či jiné osoby a zákrok policisty nesnese odkladu. Policista je zároveň povinen dbát na život jiných osob, ale i co nejvíce šetřit život osoby proti níž je zákrok směřován.⁴⁵

Existují však také situace, za kterých policista donucovacích prostředků, tedy ani oprávněného použití zbraně využít nesmí. Tyto výjimky jsou ustanoveny v § 58 zákona Policii ČR. Jedná se o případy, kdy subjekty, oproti kterým je zasahováno, nepředstavují tak velké riziko. Příkladem může být zákrok vůči těhotné ženě. Je důležité, aby bylo těhotenství zřejmě viditelné. Samozřejmě lze donucovacích prostředků využít, ale opravdu pouze v případě, kdy situaci nelze vyřešit žádným jiným způsobem. Policista

⁴⁴ŠTEINBACH, M., ŠLEISINGER, R., ZIMMERMANN, M., BÍLEK, M., HLAVÁČOVÁ, K. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. s. 123.

⁴⁵ ŠTEINBACH, M., ŠLEISINGER, R., ZIMMERMANN, M., BÍLEK, M., HLAVÁČOVÁ, K. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. s. 123.

také nesmí zakročít žádným donucovacím prostředkem vůči osobě mladší 15 let, osobám tělesně postiženým nebo osobám, které jsou zřejmě vysokého věku.⁴⁶

4.1.1 Povinnosti policisty po použití zbraně

S oprávněným použitím zbraně souvisí také několik povinností, které policista musí následně po použití zbraně splnit. Tyto povinnosti jsou stanoveny rovněž v zákonu o Policii České republiky v ustanovení § 57. Dodržení těchto povinností se vztahuje také na donucovací prostředky. Nejdůležitější povinností, kterou je nutné splnit je podání první pomoci, a to neodkladně ihned po vzniku zranění, pokud to však vzniklá situace umožňuje. Mezi další povinnosti patří zajištění stop z místa, kde ke střelbě došlo, dále zajištění svědectví. Policista se musí zdržet jednání, které by mařilo další vyšetřování použití zbraně.⁴⁷

4.1.2 Příklad oprávněného použití zbraně

V souladu s pravidly, kterými je policista vázán z morálního hlediska a je povinen ze zákona se jimi řídit, by mělo dojít k použití střelné zbraně pouze v krajních případech, kdy je oprávněn takového zásahu (viz předchozí kapitola). V případě zneužití pravomoci veřejného činitele, či nepatřičného užití zbraně vzhledem k situaci, kdy dojde k usmrcení třetí osoby, nese veřejný činitel takové právní následky příslušející z hlediska povahy činu. Pokud se prokazatelně jedná o zneužití pravomoci, není čin posuzován jako zásah veřejného činitele, ale jako zločin osobního charakteru.

Jedním z příkladů, kdy je policista oprávněn provést střelbu, může být situace, kdy subjekt jedná v takové protiprávní činnosti, při které jsou civilisté, nebo samotný policista, ohroženi na životě. Konkrétně taková situace, kdy útočník provede střelbu jako první, ať už se jedná pouze o zastrasování či cílený útok za účelem usmrcení vytyčeného objektu pachatele. Navzdory těmto skutečnostem by měl policista jednat tak, aby nedošlo k usmrcení ozbrojeného subjektu, tedy by měl vést střelu tak, aby nezasáhl životně důležité orgány.

Konkrétním příkladem oprávněného použití zbraně je situace, která nastala 26. října roku 2019, kdy byl policista v době svého volna v obchodě s elektronikou

⁴⁶ FILÁK, Antonín. Zákon o Policii České republiky: s komentářem: podle právního stavu k 12. 1. 2009. Praha: Police History, 2009. ISBN 978-80-86477-49-7. s. 131.

⁴⁷ VANGELI, B. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-142-0. s. 221.

svědkem trestného činu krádeže, kterou prováděli dva muži. Tito muži vypožili elektronická zařízení z bezpečnostních kabelů a tím zapnuli alarm, načež začali z obchodu utíkat. Policista chtěl jednoho z pachatelů zastavit u vchodu obchodu, což se mu nepodařilo, neboť na něj pachatel vytáhl teleskopický obušek a následně pokračoval v útěku. Policista pachatele marně vyzýval k zastavení se, a tak se dále rozhodl použít varovný výstřel ze své soukromě legálně držené zbraně. Ani tento výstřel nebyl pro pachatele dostačujícím prostředkem, kvůli kterému by přestali z místa činu utíkat. Policista jednoho z pachatelů doběhl. Pachatel policistu opět napadl svým teleskopickým obuškem. Po tomto útoku již policista použil svou zbraň a zasáhl pachatele do břicha. Muž, kterého policista postřelil byl následně převezen do nemocnice. Po svém činu policista zavolal policisty, záchrannou službu a také pachateli poskytl první pomoc. Případem se zabývala Generální inspekce bezpečnostních sborů, která případ důkladně prověřovala z hlediska podezření z těžkého ublížení na zdraví a zneužití pravomoci použití zbraně úřední osoby. Generální inspekce bezpečnostních sborů v květnu roku 2020 došla k závěru, že použití zbraně bylo oprávněné.⁴⁸

Další příklad se týká případu, který se stal 13. prosince 2016, kdy policisté pronásledovali řidiče v kradeném vozu. Pronásledovaná osoba se již dříve dopustila majetkové trestné činnosti. Policisté opakovaně a důrazně řidiče vyzývali k zastavení vozidla. Řidič na výzvy policistů nijak nereagoval a svou nebezpečnou jízdou ohrožoval nejen životy ostatních řidičů, ale také policistů. Policisté se následně rozhodli pro použití zbraně, kdy došlo ke zranění řidiče. Řidič byl při příjezdu záchranné služby resuscitován, avšak na následky zranění zemřel. Případ následně opět převzala Generální inspekce bezpečnostních sborů, která vyhodnotila, že došlo k oprávněnému použití zbraně a nejednalo se o trestný čin, neboť policista v danou situaci jednal v nutné obraně.⁴⁹

4.2 Použití zbraně strážníkem obecní policie

Úkolem obecní policie je v první řadě zajišťování veřejného pořádku na území dané obce. Dohlíží na dodržování vyhlášek a nařízení vydaných obcí, dále pomáhá k udržení větší bezpečnosti obyvatel a majetku.⁵⁰ Podmínky, za kterých je strážník oprávněn použít

⁴⁸ ČTK. Policista ve svém volnu postřelil zloděje oprávněně, rozhodla inspekce. IDNEs.cz [online]. 2020 [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/policista-v-civilu-postrelil-zlodeje-podle-gibs-opravnene.A200605_152314_praha-zpravy_rsr

⁴⁹ rkr. Policista střílel v nutné obraně, řekla GIBS k smrti ujíždějícího řidiče. IDNEs.cz [online]. 2018 [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/vysetrovani-gibs-zastreleny-ridic-policie.A180102_143710_brno-zpravy_krut

⁵⁰ VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o obecní policii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-165-9. s. 47.

zbraň jsou upraveny v ustanovení § 20 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Stejně tak jako u policisty, je i strážník nejdříve povinen použít výzvy a dále jiných donucovacích prostředků před samotným použitím střelné zbraně. I zde se musí dbát na to, aby použití zbraně úměrné situaci a bylo přiměřené. Strážník je oprávněn k použití zbraně při nutné obraně, v krajní nouzi, popřípadě, kdy dochází k útěku pachatele a nelze jej zajistit jinak nežli tímto způsobem.⁵¹ Strážník při oprávněném použití zbraně může použít svou služební zbraň, kterou je dle ustanovení § 20 odst. 3 krátká střelná zbraň, jehož vlastníkem je ze zákona obec.

Strážník musí taktéž splňovat jisté povinnosti, které mu jsou dle zákona uděleny. Pokud dojde ke zranění nějaké osoby, je strážník za okolností, jež mu to dovolují, povinen poskytnout poraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Strážník je dále neodkladně povinen o použití nějakého z donucovacích prostředků informovat osobu řídící obecní policii o těchto událostech a musí sepsat úřední záznam o situaci, která se stala.⁵²

Stejně tak jako u policie, je i strážník obecní policie omezen k používání donucovacích prostředků vůči zjevně těhotné ženě či výrazně starému nebo naopak výrazně mladému člověku. I v tomto případě se však v situacích, kdy nelze odvrátit bezprostředně ohrožení jinak, může strážník využít výjimky.⁵³

4.2.1 Příklad oprávněného použití zbraně

Příkladem oprávněného použití zbraně strážníka v této závěrečné práci bude situace, která se stala dne 15. ledna roku 2013, kdy došlo v noci k přepadení benzinové stanice v Karviné-Rájí. Tehdy lupič nožem ohrožoval obsluhu čerpací stanice. Zanedlouho se k čerpací stanici dostavili strážníci městské policie, kteří lupiče několikrát vyzývali k zanechání protiprávní činnosti, aby odhodil zbraň a vzdal se. Lupič se však zachoval zcela opačně a začal čím dál více ohrožovat obsluhu, které následně vyhrožoval zabitím. Strážník proti útočnickovi namířil zbraň a důrazně jej znovu vyzval k odložení zbraně. Útočník se ale napřáhl na obsluhu čerpací stanice a chtěl se ho bodnout. V této chvíli se strážník rozhodl vystřelit. Útočník i nadále ohrožoval obsluhu, kdy jej povalil na zem

⁵¹ MATES, P. a kol. Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1. 1. 2009. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-743-0. s. 228.

⁵² VETEŠNÍK, Pavel et al. Obecní policie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 190.

⁵³ ŠEBESTA, Patrik. Zákon o obecní policii. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-455-3. s. 237.

a začal s ním na zemi zápasit. V tuto chvíli se rozhodl strážník vystřelit podruhé. Strážníci zraněnému útočnickovi okamžitě poskytli první pomoc, avšak jeho zranění byla neslučitelná se životem a útočník tak svým zraněním na místě podlehl. Případem se zabývali zkušený specialisté a kriminalisté odboru obecné kriminality krajského ředitelství. Již od samého začátku nebylo nic, co by naznačovalo, že by v dané situaci strážník městské policie provedl zásah neoprávněně, ale muselo i tak být zahájeny úkony trestního řízení pro přečin zneužití pravomoci úřední osoby a těžké ublížení na zdraví s následkem smrti. Nakonec vrchní komisař došel skutečně k závěru, že v tomto případě došlo k oprávněnému použití zbraně strážníkem městské policie a věc byla odložena, neboť se nejednalo o spáchání trestného činu.⁵⁴

4.3 Použití zbraně civilní osobou

Jak již bylo výše zmíněno, k oprávněnému použití zbraně podle § 32 trestního zákoníku jsou oprávněny pouze osoby vymezeny podle zvláštního právního předpisu, na které toto ustanovení odkazuje. K tomu, aby bylo možné zbraň použít běžným civilistou, je zapotřebí jiných okolností vylučujících protiprávnost, přesněji ustanovení § 28 trestního zákoníku, které se týká krajní nouze a ustanovení § 29 téhož zákona, týkající se nutné obrany, neboť si lidé pořizují zbrojní průkazy a zbraně nejčastěji právě z důvodu ochrany svého vlastního bezpečí, ale také majetku. Rozdílem v jednání mezi nutnou obranou a krajní nouzí je v tom, že v rámci nutné obrany je možný útok pouze vůči fyzické osobě, kdežto v krajní nouzi se jedná i o jiné události, které nejsou závislé na lidském jednání. Dále se tyto dvě okolnosti vylučující protiprávnost liší v tom, že u nutné obrany není zapotřebí splnění podmínky subsidiarity a pro jednání v nutné obraně je tedy stěžejní hlavně podmínka, aby obrana vedená proti útočnickovi nebyla zcela zjevně nepřiměřená oproti útoku.

Existuje několik možností, kterými lze se zbraní zakročit před samotným použitím zbraně. Pokud to čas a daná chvíle dovoluje, je vhodné je vyzkoušet a předejít tak té nejrizikovější situaci. První variantou by mohl být takzvaný varovný výstřel, pokud by nezabral, dalším krokem by bylo namíření zbraně proti útočnickovi s výzvou zanechání svého jednání. Za předpokladu, že v dané situaci je to možné, je účelný také úder zbraní.

⁵⁴ GORGOL, David. Strážník na čerpací stanici v Karviné-Ráji střílel oprávněně. Karvinsky.denik.cz [online]. Karviná, 2013 [cit. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://karvinsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/straznik-strilel-opravnene-20130515.html>

Při úderu zbraní však hrozí nebezpečí náhodného výstřelu, kterým by se mohlo způsobit zranění jiné osoby.⁵⁵

4.3.1 Příklad použití zbraně

V březnu loňského roku se v noci do drážního domu ve Vochově na Plzeňsku vloupal neznámý muž. Majitel domu se zbraní v ruce vyzval muže, aby dům opustil. Neznámý muž majitele domu neuposlechl a směřoval blíže k němu. Majitel domu ze strachu vystřelil. Střela zasáhla pachatele do hrudníku, načež se pachatel snažil utéct, ale zůstal ležet na zahradě před domem. Majitel domu okamžitě poskytl postřelenému muži první pomoc a začal s resuscitací, avšak střelná zranění byla natolik vážná, že muž nakonec svým zraněním na místě činu podlehl. Policisté, kteří případ řešili, od samého začátku případ vyšetřovali jako těžké ublížení na zdraví s následkem smrti. Celý případ byl pečlivě prošetřen. Využilo se vyšetřovacího pokusu, výpovědí, následně byly zpracovány znalecké posudky. Druhý den po této události se zjistilo, že se jednalo o osobu pachatele, která již v minulosti byla odsouzena na 16 a půl roku za spáchání brutální vraždy. Ve prospěch majitele domu byly také skutečnosti, že pachatel měl při sobě sekeru, kterou mohl použít, dále bylo jasné, že majitel domu jednal v nutné obraně, protože výstřel proběhl pouze jedenkrát ve chvíli, kdy se muž rozeběhl proti majiteli domu a kulka, kterou vystřelil, byla muži střelena do břicha zepředu. Bylo tedy zřejmé, že k výstřelu nedošlo při útěku pachatele. Policejní orgán ze všech zjištěných skutečností dospěl k rozhodnutí, že v případě výstřelu majitele domu došlo k nutné obraně, jež je jednou z okolností vylučující protiprávnost a nejednalo se tak o trestný čin.⁵⁶

Další případ použití střelné zbraně se stal 6. října 2018, kdy navečer v hospodě ve Starém Zubří došlo k hádce servírky s jedním z hostů, který odmítal zaplatit svou útratu a byl již velmi hlasitý. V hospodě se v tu chvíli nacházel také pan Sobotka, který se postavil a záhy dostal od muže prudkou ránu do krku. Podle výpovědi napadeného a také výpovědi svědků se pan Sobotka začal po této ráně dusit. Následně ho muž zalehl. V tu chvíli se pan Sobotka začal opravdu strachovat o svůj život a poté, co se mu podařilo vyprostit svou pravou ruku, vytáhl se své ledvinky svou legálně drženou zbraň, přiložil ji muži k hrudníku a vystřelil. Podle vypracovaných posudků a podle soudu jednal obžalovaný muž v nutné obraně, kdy měl strach o svůj život. Během vyšetřování se také

⁵⁵ Novotný, F., Kreml, A., Helebrant, M. Zbraně a sebeobrana. 1. vydání. Praha: Goldstein a Goldstein. s. 16-22.

⁵⁶ LUCIE, Dvořáková. Nutná sebeobrana rozhodla policie. 158.zone [online]. 2021 [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.158.zone/nutna-sebeobrana-rozhodla-policie>

zjistilo, že oba muži byli v silně podnapilém stavu, avšak podle znaleckého posudku nemělo požití alkoholu na stresovou situaci takový vliv.⁵⁷

⁵⁷ BURDA, Michal a Martin MRLINA. Šlo o sebeobranu, rozhodl soud o střelbě v Zubří. Střelce osvobodil. Valassky.denik.cz [online]. 2019 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://valassky.denik.cz/zlociny-a-soudy/slo-o-sebeobranu-rozhodl-soud-o-strelbe-v-zubri-strelce-osvobodil-20191120.html>

5 Vývoj právní úpravy na území České republiky

V rámci této kapitoly závěrečné práce bude nahlédnuto do dob minulých, podle kterých je patrné, jakým způsobem se zbraňová legislativa vyvíjela v souladu s historickými událostmi, které měly značný vliv na právní úpravy, a to od doby vzniku České republiky a poté již po vzniku samostatné České republiky.

Před rokem 1989 se naše země, tehdy Československá socialistická republika nacházela v totalitním režimu, v němž byla omezena nejen svoboda slova nebo cestování a v zájmu totalitního režimu bylo také to, aby také nebyla možnost nabývání zbraní a výkonu zbrojního práva. V roce 1984 vstoupil v platnost zákon č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu, který určoval, že *držet a nosit kulovou zbraň může jen ten, komu bylo vydáno okresní (obvodní, městskou) správou Sboru národní bezpečnosti povolení k držení a nošení kulové zbraně, pokud není dále stanoveno jinak.*⁵⁸ V zájmu totalitní režimu bylo samozřejmě důležité, aby se dohlédlo na to, že oprávnění držení zbraně nezíská osoba, která byla politicky nevyhovující tehdejšímu režimu a mohla by tak vytvořit nepokoje či jiné komplikace pro jeho udržení. Pokud by se zjistilo, že je zbraň v držení neoprávněné osoby, jednalo by se o trestný čin (stejně tak je tomu dnes).⁵⁹

Po sametové revoluci v listopadu roku 1989, kdy padl komunistický režim a vznikla samostatná Česká republika, byl přijat zákon č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, který nabyl účinnosti dne 1. března 1996. Tento zákon byl již vytvořen a koncipován na základě nových politických záměrů a na principu již vzniklého demokratického státu, kde se projevila změna především tím, že do něj byla zakomponována Listina základních lidských práv a svobod, zejména její část o zásadě rovnosti. Dále také tento zákon byl upraven tak, aby bylo zamezeno žádat o zbrojní průkaz osobám, které byly trestané a dále osobám, které by byly splnit dovednost pro bezpečnou manipulaci se zbraněmi. V zákoně o střelných zbraních a střelivu již byla také zakomponována směrnice Evropského společenství, jež vymezovala pravidla, za nichž je možný dovoz a vývoz zbraní, Dále také přijala definici zakázaných zbraní a střeliv.

⁵⁸ § 6 zákona č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu, v původním znění.

⁵⁹ PECHÁČEK, David. Rozdíly v úpravě práva držet zbraň v českém a německém právním řádu [online]. Olomouc, 2019 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: https://theses.cz/id/tviu0x/Diplomova_prace_Pechacek.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. s. 7.

V roce 2003 již bylo jisté, že Česká republika se stane součástí Evropské unie. Z tohoto důvodu nastala potřeba vytvoření nového zákona, aby došlo ke sjednocení právní úpravy České republiky s EU. Proto dne 1. ledna 2003 vstoupil v platnost zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, který nahradil zákon předešlý.⁶⁰

⁶⁰ PECHÁČEK, David. Rozdíly v úpravě práva držet zbraň v českém a německém právním řádu [online]. Olomouc, 2019 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: https://theses.cz/id/tviu0x/Diplomova_prace_Pechacek.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. s. 8-11.

6 Komparace právní úpravy použití zbraně České republiky s vybranými členskými státy EU

Poslední kapitola této závěrečné práce je věnována komparaci právních úprav v souvislosti držení, nošení a použití zbraně v České republice s dvěma vybranými členskými státy Evropské unie. Jako první stát k porovnání bylo vybráno Německo (celým názvem Spolková republika Německo). Porovnání těchto dvou států by mohlo být zajímavé z hlediska historického vývoje a také z důvodu, že je všeobecně známo, že v německá právní úprava je výrazně přísnější než v České republice. Dalším státem je Slovensko (celým názvem Slovenská republika), které bylo vybráno z důvodu společné historie, kdy v této souvislosti by bylo zajímavé porovnání jejich právních úprav. Vzhledem k tomu, že jsou oba státy členy Evropské unie, je důležité poznamenat, že podle evropské směrnice je upraveno nepřekročitelné minimum, jaké by měly členské státy EU splňovat. Na druhé straně již není však stanoveno, jakou mírou mají jednotlivé státy tuto problematiku regulovat.

6.1 Směrnice EU

Jak je již výše uvedeno, členské státy Evropské unie musejí implementovat směrnice do svých vnitřních zákonů. Poslední směrnicí, kterou přijal Evropský parlament a Rada EU je směrnice 2021/555 o kontrole nabývání a držení zbraní (kodifikované znění), která nabyla účinnosti dne 26. dubna 2021. Předchozí směrnicí byla směrnice Rady 21/477/EHS, která byla několikrát podstatně změněna. Nová směrnice vznikla z důvodu větší přehlednosti a srozumitelnosti v této oblasti. Poznatky, které získala policejní zpravodajská služba, ukazují, že v posledních letech došlo k nárůstu používání zbraní a je tak nutné, aby byly zbraně, které lze uschopnit ke střelbě, zahrnuty do definice palné zbraně v této aktualizované směrnice.

Cílem této směrnice je sjednocení kategorií zbraní, které budou v jednotlivých členských státech označeny za zakázané zbraně, zbraně podléhající povolení a ohlášení. Dále si klade za cíl sjednotit obchod a činnost podnikatelů se zbraněmi a podmínky, za kterých lze tuto činnost provádět. Dalším velkým cílem této směrnice je vznik záznamů v systémových evidencích s údaji o přiřazených palných zbraní k jejímu vlastníkovi, kdy by v evidencích měly být zahrnuty údaje jako například jméno výrobce a značka zbraně, zemi výroby, druh zbraně, ráží a její sériové číslo. Pro jednodušší sledování zbraní by bylo vhodné sjednocení a společná pravidla Evropské unie

pro označování zbraní, kdy je dle této směrnice nutné používat alfanumerické kódy společně s rokem výroby zbraně.⁶¹

6.2 Právní úprava použití zbraně v Německu

Vývoj německé právní úpravy byl ovlivněn především událostmi 20. století, kdy po skončení 2. světové války bylo důležité odzbrojit nejen bezpečnostní sbory, ale i civilní obyvatelstvo, v návaznosti na Versaillskou smlouvu, která vznikla po 1. světové válce. K prvním změnám v souvislosti držení zbraní fyzickými osobami, došlo až v roce 1968, kdy byl přijat německý zákon o zbraních.⁶² Všeobecně je česká právní úprava považována za tu jednu z nejlepších, zatímco právní úprava v Německu je jednou z nejpřísnějších. Německý zákon o zbraních z roku 2002 se nazývá Waffengesetz.⁶³

6.2.1 Skupiny zbraní v Německu

V Německu se rozdělují zbraně do tří skupin. První skupinou jsou zbraně zakázané, do které jsou zahrnuty zbraně samočinné a zákeřné. Rovněž je zde zařazeno i střelivo s průbojnými a výbušnými střelami. Narozdíl od české právní úpravy, se v Německu do skupiny zakázaných zbraní řadí také zbraně chladné, kterými jsou například vrhací hvězdice, boxery nebo kovové obušky. Druhá skupina zbraní zahrnuje zbraně, které jsou v podstatě srovnatelné se skupinou zbraní podle české právní úpravy, které jsou uvedeny v kategorii B. Třetí skupinou jsou volné zbraně. Tato skupina zbraní je poměrně užší, neboť je německá právní úprava opravdu oproti té české velmi striktní. Do skupiny volných zbraní patří například větrovky, vzduchovky a plynové zbraně, poplašné zbraně, zbraně vystřelující dráždivou látku a kuše. Volnými zbraněmi se však nemyslí volně nositelné zbraně.⁶⁴

⁶¹ SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2021/555 [online]. 2021 [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32021L0555>

⁶² VINŠ, Petr, Jan, Spolková republika Německo: Těžký život střelců, Zbraně & Náboje, únor, 2013, s. 76 -77.

⁶³ Zákon o zbraních (Waffengesetz) ze dne 11. 11. 2002, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný na stránkách Spolkového ministerstva spravedlnosti: http://www.gesetze-im-internet.de/waffg_2002/index.html

⁶⁴ KARÁSEK, David. Zbrojní zákony: Německo. Gunlex.cz [online]. 2019 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/3513-zbrojni-zakony-nemecko>

6.2.2 Druhy zbrojních průkazů v Německu

Tak jako u rozlišného dělení zbraní, je i v získávání oprávnění k držení zbraní několik rozdílů mezi českou a německou právní úpravou, podle které lze zbraně vlastnit. Německý zákon stanovuje dva typy zbrojních průkazů.

Vyšší stupeň k nabytí zbraně opravňuje takzvaná karta držení (vlastnictví) zbraně, kterou lze získat za určitých podmínek (plnoletost, způsobilost, důvěryhodnost). Dále musí žadatel o kartu držení zbraně mít splněnou odbornou způsobilost, kterou lze doložit dvěma způsoby. První možností je získání dokladu od státem certifikovaného instruktora anebo může získat doklad o náležitém tréninku nebo praxi od státem uznané střelecké organizace. Součástí získávání karty držení zbraně je to, že žadatel musí doložit potřebu zbraň vlastnit a tato potřeba je oprávněným zájmem na držení zbraně a že daná zbraň je účelná k uspokojení oprávněného zájmu na držení zbraně dané osoby. V rámci německé právní úpravy je jednodušší získat zbraň v rámci státem uznaných velkých zájmových skupin. Oproti tomu je běžný občan odkázán na to, jakým způsobem rozhodne správní orgán v jeho žádosti. Poslední součástí žádosti je splnění podmínky pojištění žadatele proti odpovědnosti za škodu. Žadatel musí uzavřít pojistné ve výši nejméně jednoho milionu eur. Dále mohou být stanoveny další, doplňující podmínky a omezení, pokud by to bylo důležité pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku vyplývajícím z držení zbraní a nakládání s nimi. Pokud je osoba držitelem karty vlastnictví zbraně a má již pořízenou zbraň, musí jej uchovávat v certifikovaném trezoru, ke kterému musí umožnit přístup policii při kontrole. Takový trezor může představovat i větší investici než zbraň samotná.⁶⁵

Zvláštností německé právní úpravy, ohledně držení zbraní, je možnost vlastnit i takzvaný malý zbrojní průkaz. Držitelé tohoto průkazu mohou ve svém mít ve svém vlastnictví zbraně poplašné či zbraně vystřelující dráždivou látku. K získání malého zbrojního průkazu nemusí k nabytí uvedených zbraní mít povolení. Jedná se o zbraně, které slouží k sebeobraně. Na rozdíl od karty vlastnictví zbraně, u malého zbrojního průkazu žadatel nemusí sjednávat pojištění a nemusí se prokazovat odbornou způsobilostí. Rovněž není potřeba udávat důvod k držení těchto zbraní.⁶⁶

⁶⁵ KARÁSEK, David. Zbrojní zákony: Německo. Gunlex.cz [online]. 2019 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/3513-zbrojni-zakony-nemecko>

⁶⁶ KARÁSEK, David. Zbrojní zákony: Německo. Gunlex.cz [online]. 2019 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/3513-zbrojni-zakony-nemecko>

6.2.3 Použití zbraně v Německu

Německá právní úprava o zbraních opravňuje k nošení zbraně na veřejnosti pouze omezenou skupinu osob. Dále tento okruh osob značně zužuje i tím, že osoby, které by mohli získat kartu vlastnictví zbraně, by museli mít také zřízené pojištění. K tomu, aby běžný občan v Německu mohl nosit zbraň, musí doložit, že je osobou, která je výraznou mírou ohrožena na životě a zdraví.⁶⁷ K nošení zbraně jsou oprávněni zaměstnanci bezpečnostních agentur, kteří vykonávají ostrahu za předpokladu, že je zaměstnavatel držitelem určité zbrojní licence. V Německu je zcela zakázáno nošení chladných zbraní a napodobenin zbraní, neboť by dle německého výkladu mohlo dojít policistou k domněnce, že se jedná o zbraň pravou a mohl by si myslet, že je v situaci krajní nouze a mohl by použít svou zbraň k obraně.

6.2.4 Zhodnocení právních úprav České republiky a Německa

Německá právní úprava je podle zjištěných informací jistě tou více regulativní. Největší rozdíly jsou patrné v kategoriích zbraní, kdy v německé úpravě jsou mezi zakázané zbraně zařazeny i zbraně chladné. V české právní úpravě nejsou tyto zbraně takto omezovány. Dalším podstatným rozdílem je zákaz nošení napodobenin zbraní, které v České republice není nijak upraveno.

Odlišný přístup má Německo také k vydávání zbrojního průkazu, který je tedy od našeho zbrojního průkazu, který se dělí do několika skupin, rozlišný názvem, kdy se v německé právní úpravě jedná o kartu držení (vlastnictví) zbraně. Jeho získání je mnohem náročnější než dostání se zbrojního průkazu v České republice. Největšími rozdíly je v podmínce povinného pojištění, který by dle názoru autora v České republice způsobil velké pozdvižení a odpor běžných občanů. Dalším rozdílem je dokládání důvodu k vlastnictví zbraně, kdy v německé právní úpravě lze získat kartu držení zbraně za předpokladu, že se jedná o osobu, která je bezprostředně ohrožena na životě. V české zemi se udávat takový důvod nemusí a osoba držící zbrojní průkaz může zbraň nosit u sebe a použít ji v případě nutné obrany, kdy chrání své zdraví, život či majetek.

⁶⁷ PETR, Vinš. Spolková republika Německo: Těžký život střelců. Gunlex.cz [online]. 2013 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/48-zbrane-a-legislativa/legislativa/684-spolkova-republika-nemecko-tezky-zivot-strelcu>

6.3 Právní úprava použití zbraně na Slovensku

Do roku 1993 tvořilo Česko a Slovensko jednotný celek České a Slovenské federativní republiky. V roce 1993 došlo k rozdělení těchto dvou zemí a vznikla tak samostatná Česká republika a samostatná Slovenská republika. Poté, co se země rozdělily, bylo zapotřebí vzniku vybudovat svou legislativu v obou zemích samostatně. Nynější právní úpravou, která byla na území Slovenska přijata je zákon č. 190/2003 Sb., o střelných zbraních a strelive, který byl taktéž jako český zákon již několikrát novelizován, především v důsledku směrnic Evropské unie. Tento zákon upravuje problematiku pouze střelných zbraní. V tomto zákoně nejsou zahrnuty ozbrojené sbory Slovenska. Zákon vymezuje oblast nabývání, držení a nošení zbraně. Dále upravuje zabezpečení zbraní a práva a povinnosti vlastníků zbraní. Také stanovuje pokuty a tresty za nedodržení tohoto zákona.

6.3.1 Skupiny zbraní na Slovensku

Zbraně jsou na Slovensku děleny do čtyř kategorií podle jejich nebezpečnosti. V první kategorii A jsou zahrnuty zbraně zakázané. Ve slovenské právní úpravě jsou do kategorie zakázaných zbraní rovněž zahrnuty zbraně, které využívají elektrického napětí. Dále rozlišuje kategorii B, kde jsou zahrnuty zbraně podléhající povolení, kategorie C, u kterých je nutné ohlášení. Poslední kategorií jsou zbraně kategorie D, což jsou všechny zbylé zbraně, které nebyly zahrnuty do předchozích kategorií.⁶⁸

6.3.2 Druhy zbrojních průkazů na Slovensku

Dokladem osoby legálně držící zbraň je v slovenské právní úpravě zbrojní průkaz. Pro získání zbrojního průkazu musí být naplněno několik zákonem stanovených podmínek. Vydání zbrojního průkazu je na Slovensku možné osobám po dovršení 21 let. V některých případech lze věkovou hranici snížit na 18 let, pokud se jedná o zbraně kategorie D za účelem vlastnění loveckého lístku.⁶⁹

Na Slovensku se dělí zbrojní průkazy do šesti skupin podle důvodu k vlastnění. Zbrojní průkaz skupiny A je oprávnění k nošení zbraně a střeliva na ochranu osoby a majetku, Zbrojní průkaz skupiny B je určen pro držení zbraně a střeliva na ochranu osoby a majetku, skupina C k držení zbraně a střeliva k výkonu zaměstnání anebo

⁶⁸ Zákon č. 190/2003 Sb., o střelných zbraních a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁶⁹ Zákon č. 190/2003 Sb., o střelných zbraních a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov

oprávnění dle zvláštního předpisu, skupina D k držení zbraně a střeliva pro lovecké účely, zbrojní průkaz s označením E je určen pro držení zbraně a střeliva pro sportovní účely a poslední skupina zbrojního průkazu F je oprávněním k držení zbraně a střeliva pro muzejní nebo sběratelské účely.⁷⁰

6.3.3 Použití zbraně na Slovensku

Na Slovensku se držení zbraně myslí *oprávnění přechovávat a mít při sobě zbraň a střelivo na místech určených v průkazu zbraně*.⁷¹ Nosit a přechovávat zbraň je vlastník zbrojního průkazu oprávněn kdekoliv, bez určení místa nebo objektu. K nošení zbraní je v Slovensku oprávněn pouze držitel zbrojního průkazu skupiny A a C.⁷² Oprávněné použití zbraně je obsaženo v zákoně č. 300/2005 Sb., trestný zákon (dále jen slovenský trestní zákoník). Ve slovenském trestním zákoníku jsou mimo jiné také obsaženy všechny okolnosti vylučující protiprávnost, kde jsou oproti české právní úpravě také zařazeny okolnosti výkonu práv a povinností a činnost agenta.

Slovenská právní úprava má ve svém trestním zákoníku v ustanovení § 26 tohoto zákona vymezeno, že zbraň je možné použít v případě při ochraně svého obydlí, kdy někdo vnikne do domu a neoprávněně zde setrvává. To platí i v případě, kdy nejde o nutnou obranu. Vylučuje se však situace, při níž je jiné osobě úmyslně způsobena smrt.⁷³

6.3.4 Zhodnocení právních úprav České republiky a Slovenska

Legislativní rámec České republiky a Slovenska, ohledně zbraní a střeliva, si je velmi podobný. Kategorie zbraní jsou téměř totožné, přičemž obě právní úpravy vyplývají z evropské směrnice. Získávání zbrojních průkazů je na Slovensku téměř na stejném principu jako v České republice. Největší rozdílem, který by například v Německu byl zcela nepřipustný, soudíc podle nynější německé právní úpravy, je oprávněné použití zbraně osob ve svém obydlí. Tato právní úprava by byla v České republice, dle názoru autora, přínosem. Taková změna by mohla přispět ke snížení kriminality, kdy by zloději

⁷⁰ Zákon č. 190/2003 Sb., o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁷¹ Zákon č. 190/2003 Sb., o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁷² Zákon č. 190/2003 Sb., o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁷³ § 26 odst. 2 zákona č. 300/2005 Sb., trestný zákon

věděli, že se lidé mohou bránit a nemusí se vyloženě obávat si chránit svůj život a majetek, z důvodu vyhodnocení případu, že se nejednalo o nutnou obranu a nepřiměřené jednání.

Závěr

V této bakalářské práci se podařilo vytvořit ucelený přehled okolností vylučujících protiprávnost, do kterých mimo jiné patří právě oprávněné použití zbraně, které bylo předmětem práce samotné.

První kapitola byla věnována popisu stanovených cílů závěrečné práce s uvedením jednotlivých metod, které byly při sepsání práce důležitými nástroji.

Druhá kapitola pojednávala o okolnostech vylučující protiprávnost na obecné rovině, kde bylo definováno, co vlastně toto slovní spojení označuje a co se myslí termínem protiprávnosti. Dále bylo zjištěno, že trestním zákoníkem je taxativně stanoveno pět okolností vylučující protiprávnost – nutná obrana, krajní nouze, oprávněné použití zbraně, přípustné riziko a svolení poškozeného. Již podle zjištěných informací je ale známo, že se vždy k jednotlivým vzniklým situacím musí přistupovat individuálně, protože může dojít i k situacím, kdy se stane skutek, ze kterého pachatel nemusí být obviněn, neboť se bude jednat o okolnost, která jen není vyloženě trestním zákoníkem definována. Mezi zákonem nedefinované okolnosti vylučující protiprávnost byly v druhé kapitole přiblíženy okolnosti – beztrestnost agenta, lékařský zákrok a výkon práva a povinností. Pro pochopení celé problematiky a z hlediska návaznosti na oprávněné použití zbraně, bylo důležité jednotlivé instituty popsat.

Ve třetí kapitole byl definován pojem zbraň a následně byly uvedeny jednotlivé kategorie zbraní. Bylo zjištěno, že jednotlivé právní předpisy vymezují zbraň odlišně, a je tak vždy důležité tento pojem pokaždé definovat podle příslušného právního předpisu, na základě toho, kdo zbraň použil. V další podkapitole byl výčet zbrojních průkazů, díky jejichž vlastnictví je osoba oprávněna zbraň vlastnit. Spolu s tím souviselo taktéž stanovení podmínek, za kterých lze zbrojní průkaz získat. Dále byly zmíněny také zbrojní licence a jen v krátkosti uvedeno, za jakých podmínek lze zbraň použít.

Čtvrtá kapitola již byla zaměřena na stěžejní okolnost vylučující protiprávnost, kterou je oprávněné použití zbraně. Bylo zjištěno, že v ustanovení § 32 trestního zákoníku je stanoveno, že trestného činu se nedopustí osoba, jež použije zbraň za podmínek stanovených jiným právním předpisem. Při zpracovávání závěrečné práce se také ukázalo, že pro oprávněné použití zbraně je zapotřebí i jiné okolnosti vylučující protiprávnost, aby mohla být zbraň vůbec použita. Jednalo se tak o krajní nouzi,

a především o nutnou obranu. Pro tuto závěrečnou práci byly detailněji rozebrány tři situace oprávněného použití zbraně. První podkapitola se týkala oprávněného použití zbraně policistou, kde byly také uvedeny podmínky, za nichž lze zbraň použít a následně i povinnosti policisty po použití zbraně. Na závěr byly zmíněny i reálné případy, kdy policista zbraň oprávněně použil. Další podkapitola byla věnována oprávněnému použití zbraně strážníkem obecní policie. Zde bylo zjištěno, že má strážník mnohem omezenější pravomoci oproti policistům, avšak v případě nutné obrany a nelze-li zajistit pachatele jinak, může také zbraň oprávněně použít. Poslední podkapitola byla zaměřena na oprávněné použití zbraně civilní osobou, kde se podkryly jisté skutečnosti. Například mezi lidmi panuje mýtus, že běžná osoba nemá možnost zbraň použít a pokud ji použije, je tato osoba brána za pachatele trestné činnosti. Bylo ale zjištěno, že je možné oprávněně zbraň použít za předpokladu splnění dalších okolností vylučujících protiprávnost, kterými jsou nutná obrana a krajní nouze. Následně byly uvedeny konkrétní případy, kde bylo použití zbraně vyhodnoceno jako jednání v nutné obraně.

Pátá kapitola byla věnována pouze stručnému shrnutí vývoje legislativy na území České republiky. Tato země si prošla velkým vývojem, především z důvodu předešlého režimu, který na tomto území panoval. Dalším výrazným milníkem, po pádu komunistického režimu, byl vstup České republiky do Evropské unie, která legislativní rámec, nejen zákonů o zbraních a střelivech, výrazně ovlivňuje.

Závěrečná kapitola byla složena ze dvou částí, respektive z porovnání dvou členských států vůči České republice. Prvním státem bylo Německo, kdy analýza německé právní úpravy byla důležitá pro následnou komparaci právních úprav těchto dvou zemí. Německá právní úprava je tedy podle zjištěných informací jistě tou více restriktivní. Největším rozdílem mezi Českou republikou a Německem je, podle názoru autora, získávání oprávnění pro držení zbraně. Dále je velmi omezujícím prvkem povinné pojištění, které si osoba, která chce vlastnit kartu držení zbraně, musí zařídit. V České republice mají běžní občané mnohem větší pravomoci a šance, aby mohli zbrojní průkaz získat. Dalším velkým rozdílem je členění kategorií zbraní, kdy v německé úpravě jsou mezi zakázané zbraně zařazeny i zbraně chladné. V české právní úpravě nejsou tyto zbraně takto omezovány. Dalším podstatným rozdílem je zákaz nošení napodobenin zbraní, které v České republice není nijak upraveno. Odlišný přístup má Německo také k vydávání zbrojního průkazu. Jeho získání je mnohem náročnější než dostání se zbrojního průkazu v České republice. Dalším rozdílem je dokládání důvodu k vlastnictví zbraně, kdy v německé právní úpravě lze získat kartu držení zbraně

za předpokladu, že se jedná o osobu, která je bezprostředně ohrožena na životě. V české zemi se udávat takový důvod nemusí osoba držící zbrojní průkaz může zbraň nosit u sebe a použít ji v případě nutné obrany, kdy chrání své zdraví, život či majetek.

Další částí poslední kapitoly bylo srovnání české a slovenské právní úpravy o nabývání, držení a nošení zbraní. Bylo zjištěno, že právní rámce těchto dvou zemí jsou téměř totožné. Vzhledem k historické propojenosti a stále velké propojenosti obou zemí, bylo takové zjištění očekávatelné. Avšak je zde jeden podstatný rozdíl, který se týká oprávněného použití zbraně běžných osob. Na Slovensku mohou lidé podle jejich právní úpravy chránit „nejen“ svůj život, zdraví a majetek za dodržení podmínky nutné obrany či krajní nouze, ale oprávněného použití zbraně mohou využít také v případě ochrany svého obydlí. Tento čin není podmíněn nutnou obranou. Toto ustanovení by bylo, podle názoru autora, zlepšením české právní úpravy, kdy by se lidé cítili bezpečněji.

Z pohledu autora jsou v české právní úpravě okolnosti vylučující protiprávnost zákonem stanoveny vcelku přehledně a jasně vymezeny. Jedinou okolností vylučující protiprávnost, kterou by bylo potřeba zkonkretizovat či lépe formulovat je předmětné oprávnění použití zbraně. Nebylo vždy zcela jasné, na jaký právní předpis se zaměřit. Existuje celá řada judikátů či odborné literatury, ze kterých lze informace čerpat, avšak by bylo mnohem přínosnější všechny informace shrnout do jednoho celku. Definováním případů, kdy je možné použití zbraně civilní osobou, by se také zlepšila informovanost těchto osob a nevznikaly by tak všemožné mýty. Těmto situacím by se předešlo, kdyby v české právní úpravě byly přesně stanoveny okolnosti, za nichž lze zbraň použít, jako je tomu v německé právní úpravě. Zároveň, podle názoru autora, není zapotřebí takových velkých restrikcí ohledně držení a nošení zbraně.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAČKOVSKÁ, Milena; NOVÁK, Pavel. Zákon o zbraních s komentářem a prováděcími předpisy. Praha: Linde, 2003. I SBN 80-7201-426-9.
2. FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-750-2219-6.
3. FILÁK, A. Zákon o Policii České republiky: s komentářem: podle právního stavu k 12. 1. 2009. Praha: Police History, 2009. ISBN 978-80-86477-49-7.
4. HRAZDÍRA, I., KOVÁRNÍK, L. a NOVOTNÝ, F. Použití zbraně a zákon. Praha: Euro union, 2000. ISBN 80-858-5883-5.
5. JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, [2009] -. Glosátor. ISBN 978-80-87576-69-4.
6. JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. Vyd. 7. dle stavu k 1. 10. 2019, Praha: Leges, 2019.
7. JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.
8. KOMENDA, Jan. Zákon o zbraních v praxi: 250 otázek a odpovědí (často kladené otázky, praktické příklady): úplné znění zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu. 1. vyd. Brno: Jan Komenda, 2005.
9. Kratochvíl, V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2009. ISBN 978-80-7400-042-3.
10. MATES, P. a kol. Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1. 1. 2009. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-743-0.
11. NÁCHODSKÝ, Zdeněk. Nebojte se bránit. Praha: Armex publishing s.r.o., 2006. ISBN 80-86795-43-8.
12. ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.
13. ŠEBESTA, Patrik. Zákon o obecní policii. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-455-3.
14. ŠTEINBACH, M., ŠLEISINGER, R., ZIMMERMANN, M., BÍLEK, M., HLAVÁČOVÁ, K. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6.

15. VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-142-0.
16. ZÁRUBA, J. Zbrojní průkaz: právní předpisy a testy ke zkoušce odborné způsobilosti: právní stav ke dni ... Praha: Leges, 2009-. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-232-5.

Elektronické zdroje

1. KARÁSEK, David. Zbrojní zákony: Německo. Gunlex.cz [online]. 2019 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/3513-zbrojni-zakony-nemecko>
2. PETR, Vinš. Spolková republika Německo: Těžký život střelců. Gunlex.cz [online]. 2013 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/48-zbrane-a-legislativa/legislativa/684-spolkova-republika-nemecko-tezky-zivot-strelcu>
3. BURDA, Michal a Martin MRLINA. Šlo o sebeobranu, rozhodl soud o střelbě v Zubří. Střelce osvobodil. Valassky.denik.cz [online]. 2019 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://valassky.denik.cz/zlociny-a-soudy/slo-o-sebeobranu-rozhodl-soud-o-strelbe-v-zubri-strelce-osvobodil-20191120.html>
4. ČTK. Policista ve svém volnu postřelil zloděje oprávněně, rozhodla inspekce. IDNEs.cz [online]. 2020 [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/policista-v-civilu-postrelil-zlodeje-podle-gibs-opravnene.A200605_152314_praha-zpravy_rsr
5. rkr. Policista střílel v nutné obraně, řekla GIBS k smrti ujíždějícího řidiče. IDNEs.cz [online]. 2018 [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/vysetrovani-gibs-zastreleny-ridic-policie.A180102_143710_brno-zpravy_krut
6. LUCIE, Dvořáková. Nutná sebeobrana rozhodla policie. 158.zone [online]. 2021 [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.158.zone/nutna-sebeobrana-rozhodla-policie>

Legislativní dokumenty

1. SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2021/555 [online]. 2021 [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32021L0555>
2. Zákon o zbraních (Waffengesetz) ze dne 11. 11. 2002, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný na stránkách Spolkového ministerstva spravedlnosti: http://www.gesetze-im-internet.de/waffg_2002/index.html

Ostatní zdroje

1. MACKŮ, Veronika. Právní úprava držení a nošení střelných zbraní k ochraně života, zdraví a majetku z pohledu správního práva [online]. Brno, 2017 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/lazc0/VeronikaMacku_diplomka.pdf. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.
2. PECHÁČEK, David. Rozdíly v úpravě práva držet zbraň v českém a německém právním řádu [online]. Olomouc, 2019 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: https://theses.cz/id/tviu0x/Diplomova_prace_Pechacek.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.